

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH320039
NAZWA
OBSZARU Jeziora Czaplineckie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH320039	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Jeziora Czaplineckie

1.4. Data opracowania 2001-03	1.5. Data aktualizacji 2025-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-08
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2018-08
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MŚ z dn. 30 maja 2018 r. w spr. soo Jeziora Czaplineckie (PLH320039)

Wyjaśnienia:	Powiększenie pow. - 11.2019 r.
--------------	--------------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
16.1958

Szerokość geograficzna
53.6097

2.2. Powierzchnia [ha]:
32249.69

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL42

Zachodniopomorskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3110			335.8		G	A	B	A	B
3140			557.74		G	A	B	A	A
3150			4163.21		M	A	C	A	A
3160			17.14		M	A	C	A	A
3260			15.97		P	A	C	A	B
6410			12.22		P	C	C	C	C
6430			0.52		P	B	C	B	C
6510			30.04		M	A	C	A	A
7110			10.06		M	A	C	A	A
7120			18.04		M	A	C	B	B
7140			149.91		M	A	C	A	A
7150			159.75		P	A	B	A	A
7210			31.95		P	A	C	A	A
7220			3.19		P	A	C	A	B
9110			755.22		M	A	C	A	A
9130			936.69		M	A	C	A	A

9160		230.15		M	B	C	B	B
91D0		269.15		M	A	C	A	A
91E0		118.8		M	A	C	B	B
91F0		17.31		M	C	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			r				P	M	D			
A	1188	Bombina bombina			p				C	M	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p	80	80	i		M	C	A	C	B
F	1149	Cobitis taenia			p				R	M	C	B	C	C
P	1381	Dicranum viride			p				P	M	C	B	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				C	M	C	B	C	B
F	1145	Misgurnus fossilis			p				R	M	C	B	C	C
M	1324	Myotis myotis			r				P	M	C	B	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p				V	M	C	B	C	C
I	1032	Unio crassus			p					G	C	C	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

[Powrót](#)

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	0.06
N16	17.06
N17	24.89
N19	9.53
N09	0.12
N10	2.99
N06	14.63
N12	30.71
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Ostoja „Jeziora Czaplinskie” PLH320039 jest unikalnym obszarem na Pomorzu Zachodnim charakteryzującym się zróżnicowaną budową geomorfologiczną, urozmaiconymi warunkami hydrograficznymi i krajobrazowymi, co przekłada się na bogactwo flory i fauny tego obszaru. Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Kondrackiego (2009) wchodzi w skład mezoregionu Pojezierze Drawskie (prowincja Niż Środkowoeuropejski, podprowincja Pojezierza Południowobałtyckie, makroregion Pojezierze Zachodniopomorskie). Według regionalizacji geobotanicznej Matuszkiewicza (1993) ostoja usytuowana jest w podokręgu: Złocienieckim, Czaplinsko-Połczyńskim, Barwickim (Prowincja Środkowoeuropejska, Podprowincja Południowobałtycka, Dział Pomorski, Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich, Okręg Pojezierze Drawskie).

Urozmaicona rzeźba terenu ostoi to przede wszystkim efekt ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Składa się na nią wiele form polodowcowych: wały moreny czołowej, ozy, liczne jary, doliny rzek, jeziora rynnowe i wytopiskowe. Większą część obszaru zajmują wysoczyzny polodowcowe z ciągami moren czołowych, poprzecinane polami sandrowymi. Charakterystycznym elementem rzeźby terenu mezoregionu są dwa rodzaje rynien glacialnych, przecinające się w obrębie jeziora Drawsko. Są to rynny radialne (biegnące z północy na południe) i rynny marginalne (biegnące z zachodu na wschód). W rynnach radialnych usytuowane są m.in.: jezioro Siecino, dolina górnej Drawy, dolina Dębicy. Rynny marginalne zajęte są przez rynny jezior: Komorze, Żerdno, Wilczkowo. Aktualna struktura krajobrazu jest również następstwem: złożonego układu warunków meteorologicznych, reżimu hydrologicznego rzek, wykształconych gleb, zróżnicowanej szaty roślinnej i wieloletniego użytkowania terenu.

Osady powierzchniowe pokrywające obszar „Jezior Czaplinskich” należą do utworów plejstoceńskich, wśród których wyróżnić można: piaski i żwiry rzecznotłowcowe, głazy, żwiry, piaski i gliny moren czołowych, gliny zwałowe i piaski gliniaste wysoczyzn morenowych. Utwory te stały się fundamentem do powstania na obszarze ostoi: gleb brunatnych (wyługowanych i kwaśnych), pseudobielicowych (strefa moren czołowych i wysoczyzn), gleb bielicowych (równiny sandrowe), gleb bagiennych (torfowych, mułowo-torfowych, murszowo-torfowych). Gleby brunatne wykorzystywane są głównie do celów rolniczych oraz stanowią siedlisko lasów liściastych. Typowy profil gleby brunatnej podlega ochronie w rezerwacie przyrody nieożywionej „Brunatna Gleba”. Gleby pseudobielicowe są podłożem lasów mieszanych w ostoi, a gleby bielicowe związane są z lasami iglastymi. Gleby o charakterze bagiennym koncentrują się w rynnach polodowcowych, zajmując obniżenia terenu, doliny rzeczne i baseny pojezierne.

Ostoja cechuje się znaczną jeziornością (10% jej powierzchni) o czym decyduje obecność 47 jezior. Jeziora mają urozmaiconą linię brzegową, często dużą powierzchnię i znaczne głębokości. Największym jeziorem w ostoi jest jezioro Drawsko (pow. 1872 ha, max. głębokość 79,7 m), zaliczane do najgłębszych jezior krajowych (drugie miejsce w Polsce). Inne ważne akweny jeziorne w obszarze to: Siecino (pow. 740 ha, gł.

45 m), Komorze (pow. 416,7 ha, gł. 35 m), Wilczkowo (pow. 300 ha, gł. 27 m), Żerdno (pow. 205 ha, gł. 36 m), Krosino (pow. 177 ha, gł. 17 m), Krzemno (pow. 138,8 ha, gł. 36,4 m), Kaleńskie (pow. 106,2 ha, gł. 33,7 m).

W ostoi funkcjonuje pięć obwodów rybackich: obwód nr 378 (użytkownik Gospodarstwo Rybackie w Czaplinku; jez. Komorze, Rakowo, Brody, Strzeszyn), obwód nr 436 (brak użytkownika; jeziora na terenie rez. Dolina Pięciu Jezior), obwód nr 437 (użytkownik Gospodarstwo Rybackie w Czaplinku; jez. Drawsko, Prosino, Żerdno, Rzepowskie, Krosino, Dolgie Wielkie, Pławno, Sikory Duże, Sikory Małe), obwód nr 450 (użytkownik OPZW w Koszalinie; jez. Dłusko, Okółko, Okole Wielkie, Leśniówek), obwód nr 453 (użytkownik Przedsiębiorstwo Rybackie Złocieniec; jez. Siecino, Skąpe, Morzysław (Marcowe), Kleszczno, Kleszczno Małe).

Największą rzeką ostoi jest Drawa, posiadająca swoje źródła w jej północnej części. W obszarze swój początek mają także inne rzeki, jak: Dębica, Wogra, Piławka, Kokna, Rakon. Lasy pokrywają ponad 35% powierzchni ostoi. Spośród nich ponad połowa to tzw. lasy ochronne. Ok. 50% terenu ostoi jest użytkowana rolniczo.

W granicach ostoi znajduje się kilka obszarów chronionych: Drawski Park Krajobrazowy (41430 ha; 1979), OChK Pojezierze Drawskie (68450 ha; 1975), rezerваты przyrody: Dolina Pięciu Jezior (228,78 ha; 1987), Brunatna Gleba (1,10 ha; 1971), Zielone Bagna (55,38 ha; 1996), Jezioro Prosino (81 ha, 1988), Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały (7,57 ha; 1965), Jezioro Czarnówek (11,88 ha; 1974), Przełom Rzeki Dębicy (138,59 ha; 2009), Brzozowe Bagno koło Czaplinka (58,13 ha; 2010); 34 użytki ekologiczne (40,97 ha; 2001/2002). Walory przyrodnicze ostoi są znacznie większe i dają możliwość utworzenia kilkunastu nowych obszarów chronionych, mających obecnie status projektowanych, np. rezerваты: Torfowisko wysokie z czarnym jeziorkiem, Jezioro Leśniówek, Jezioro Kapka (w gm. Ostrowice); Krosińskie Bagno, Wyspa Kępa (w gm. Złocieniec); Śródleśny Mszar Przejściowy, Storczyki, Olszyna Bagienna, Siemczyńskie Bagno, Mszar k. Jeziora Krosino (w gm. Czaplinek); Jezioro Tyczno (w gm. Borne Sulino).

4.2. Jakość i znaczenie

Duża jeziorność ostoi powoduje, że obszar jest szczególnie ważny dla jezior: eutroficznych, ramienicowych, lobeliowych i dystroficznych oraz zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, związanych z tymi ekosystemami, jak: bóbr, wydra, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, skójką gruboskorupowa, piskorz, koza. Obszar istotny jest także dla zachowania siedlisk o charakterze leśnym (m.in. buczyny, grądy, łęgi, bory bagienne), zajmujących ponad 50% powierzchni ostoi. Różnorodność biologiczną „Jezior Czaplineckich” wzbogacają również siedliska łąkowe i torfowiskowe. Łącznie stwierdzono 20 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 9 gatunków zwierząt i jeden gatunek rośliny z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarze „Jezior Czaplineckich” zaobserwowano również 25 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Ostoja sąsiaduje z obszarem „Dorzecze Parsęty” PLH320007 oraz pokrywa się z obszarem „Ostoj Drawska” PLB320019. Siedliska przyrodnicze występujące w obszarze: 3110 Jeziora lobeliowe. W obszarze do jezior lobeliowych zaliczane są: Czarnówek, Kapka (k. Złocieńca), Ciemniak, Kaleńskie, Krzemno, Łęka (k. Czaplinka). Zajmują one 335,8 ha powierzchni ostoi, co stanowi 9,59% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna B). Ranga przyrodnicza tych akwenów jest bardzo duża, co związane jest m.in. z położeniem na krańcu ich europejskiego zasięgu (przez obszar ostoi przebiega południowo-zachodnia granica ich zwartego zasięgu). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na bardzo dobre parametry fizyko-chemiczne wody oraz dużą różnorodność gatunków charakterystycznych dla jezior lobeliowych. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (II stopień zachowania struktury i I stopień zachowania funkcji). Część jezior lobeliowych jest dobrze zachowana, część wykazuje pierwsze oznaki degradacji (zmniejszony udział gatunków charakterystycznych, pogorszona przezroczystość wody, zwiększająca się stopniowo strefa szuwarów przybrzeżnych). Wśród gatunków charakterystycznych: w poszczególnych akwenach występują: jez. Czarnówek – *Littorella uniflora*; jez. Kapka – *Isoetes lacustris*, *Littorella uniflora*, *Lobelia dortmanna*; jez. Ciemniak – *Littorella uniflora*; jez. Kaleńskie – *Isoetes lacustris*, *Littorella uniflora*, *Lobelia dortmanna*, *Myriophyllum alterniflorum*; jez. Krzemno – *Littorella uniflora*, *Myriophyllum alterniflorum*; jez. Łęka – *Isoetes lacustris*, *Littorella uniflora*, *Lobelia dortmanna*, *Myriophyllum alterniflorum*. Najgorzej zachowanym jeziorem lobeliowym jest Łęka, co związane jest z silną antropopresją jego zlewni (użytkowane pola uprawne, nieczynne wysypisko śmieci w pobliżu jeziora). Isoetydy obecne są jeszcze w jeziorze, ale zwiększa się strefa szuwarów trzcinowych i pałkowych. Pozostałe jeziora lobeliowe podlegają umiarkowanej antropopresji, lecz sytuacja ta wymaga stałej kontroli. W ich przypadku szczególną uwagę należy zwrócić na: nieuregulowaną gospodarkę wodno-ściekową w zlewni, plany zabudowy sąsiedztwa jezior, użytkowanie rekreacyjne i wędkarskie. Ocena ogólna B jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie

obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest bardzo istotne, natomiast zaniżenie oceny wynika z konieczności poprawy warunków dla bytowania cennych isoetydów. 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łakami ramienic *Charatea* W obszarze do jezior ramienicowych zaliczanych jest dwanaście akwenów: Komorze, Rakowo, Brody, Piasecznik Nowy, Zarosłe, Kamieńskie, Głębokie k. Okola (Głębsko), Kocie, Kocie Południowe oraz trzy jeziora bezimienne. Zajmują one 557,74 ha powierzchni ostoi, co stanowi ok. 2 % powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna B). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na dużą różnorodność gatunków ramienic i rozległe powierzchnie zajęte przez te glony w kilku zbiornikach (Gąbka 2013). Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Charakterystyczne dla tych jezior są: duża przezroczystość wody i dobre natlenienie warstwy przydennej, odczyn wody w przedziale 7,5-8,5, przewodnictwo elektrolityczne nie przekraczające 300µS, bogata flora ramienic średnio 3-5 gatunków (najwięcej w jez. Komorze 7-8 gatunków), w większości brak zakwitów fitoplanktonu. Podstawowym zagrożeniem dla siedliska w obszarze jest eutrofizacja związana z: nieuregulowaną gospodarką wodno-ściekową w zlewni, prawdopodobnie gospodarką rybacką i użytkowaniem wędkarskim, planowaną zabudową rekreacyjną. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest bardzo istotne, jeziora ramienicowe zlokalizowane są w centrum występowania siedliska 3140 w kraju i posiadają w większości zalesioną zlewnię, co świadczy o dobrych perspektywach ochrony. 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nymphaea* W obszarze siedlisko reprezentowane jest przez jeden podtyp 3150-1 jeziora eutroficzne. Zaliczanych jest tu 116 zbiorników wodnych o zróżnicowanej powierzchni, głębokości, charakterze sąsiedztwa. Są to zarówno duże jeziora (np. Drawsko pow. 1872 ha, Siecino pow. 740 ha, Wilczkowo pow. 300 ha, Żerdno pow. 205 ha, Krosino pow. 177 ha), jak i drobne zbiorniki położone w lasach, graniczące z polami uprawnymi oraz terenami zurbanizowanymi. Siedlisko zajmuje 13,03 % powierzchni obszaru (4163,21 ha). Choć areał tego typu siedliska w kraju nie został oszacowany, to jego zasoby w obszarze z pewnością stanowią powyżej 2% powierzchni względnej (ocena B). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A) - jest to ocena szacunkowa ze względu na brak szczegółowych danych. Może ona ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Ocena ta może jednak ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Perspektywy zachowania funkcji dla części akwenów wydają się dobre, ze względu na charakter jezior (jeziora przepływowe) lub objęcie ochroną w formie rezerwatów przyrody i realizowanie tam działań ochronnych (rezerваты: Przełom rzeki Dębicy, Dolina Pięciu Jezior, Jezioro Prosino, Torfowisko nad jez. Morzysław Mały). Dla utrzymania lub poprawy stanu ochrony siedliska niezbędne jest podjęcie działań ochronnych w całym obszarze zmierzających do: uregulowania gospodarki wodno-ściekowej, stosowania rolnictwa ekologicznego i zrównoważonej gospodarki rybackiej oraz leśnej, ograniczenia presji zabudowy rekreacyjnej na strefę brzegową jezior, unormowania presji turystycznej i wędkarskiej. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne; siedlisko jest również ostoją gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej jak: bóbr, wydra, kumak nizinny, koza, piskorz, traszka grzebieniasta. 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne W obszarze do jezior dystroficznych zaliczanych jest 12 bezimiennych, śródlęśnych zbiorników wodnych. Zajmują one 17,14 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,46% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na jego typowe wykształcenie (właściwa różnorodność gatunkowa, odpowiednie parametry fizyko-chemiczne wody), będące konsekwencją bardzo dobrych, niezaburzonych warunków ekologicznych. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Jeziora dystroficzne występujące w obszarze należą do niewielkich zbiorników wodnych (powierzchnia 0,01-3,34 ha, dziewięć zbiorników ma nie więcej niż 1 ha). W większości tworzą one kompleks z torfowiskami – borami bagiennymi (91D0), torfowiskami wysokimi żywymi (7110) lub zdegradowanymi (7120). Są to ostoje rzadkich i cennych gatunków – lustro wody porastają m.in. *Nuphar lutea*, *Nymphaea x borealis*, na taflę wody nasuwa się pło mszarne z: torfowcami *Sphagnum* sp., turzycą bagienną *Carex limosa*, bagnicą *Scheuchzeria palustris*, rosiczką *Drosera rotundifolia*, przygielką *Rhynchospora alba*, bobrkiem *Menyanthes trifoliata* itp. Są to również dogodne miejsca dla występowania bobra (np. jez. bez nazwy ok. 0,5 km na N od Strzeszyna). Siedliska są dobrze zachowane i choć wrażliwe na antropopresję, to w obszarze nie obserwuje się istotnych dla nich zagrożeń (tylko w jednym przypadku stwierdzono wykonanie prac leśnych w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora). Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne; są to ostoje wielu rzadkich i zagrożonych gatunków, w tym gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej jak: bóbr, kumak nizinny, traszka grzebieniasta. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników W obszarze rzeki

włosienicznikowe występują w jego zachodniej części. Są to rzeki w przewidzianym do ochrony ZPK-3 "Rzeka Drawa", jak: Drawisko, Kokna, Miedznik, Parpla, Wąsawa oraz w ZPK-2 "Jezioro Drawsko". Powierzchnia siedliska w kraju nie została dotychczas oszacowana, jednak na podstawie dostępnych danych nie wydaje się by areał siedliska w ostoi miał istotne znaczenie dla jego zasobów krajowych (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A) - jest to ocena szacunkowa ze względu na brak szczegółowych danych. Może ona ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Ocena ta może jednak ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Siedlisko wymaga dokładnego rozpoznania w zakresie aktualnego stanu zachowania, zagrożeń i zaleceń ochrony. Do czasu uzupełnienia informacji o siedlisku należy przezornie zadbać o ochronę znanych i potencjalnych miejsc ich występowania (zachowanie naturalnego charakteru rzek oraz ich dopływów naturalnych i sztucznych poprzez rezygnację z ich pogłębiania i odmulania, unikanie wnoszenia zmaczonej wody i osadów zamulających dno, zabezpieczenie spływu zanieczyszczeń do w/w cieków w przypadku wykonania nowej zabudowy zgodnie z założeniami miejscowego planu). Ocena ogólna B jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest nieistotne, natomiast dla utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest to cenne siedlisko.

6410 Zmienne wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) W obszarze łąki trzęślicowe występują głównie w dolinie rzeki Drawy, w jej górnym biegu, na odcinku od drogi Kluczewo-Stare Gonno do rezerwatu „Dolina Pięciu Jezior”. Powierzchnia zidentyfikowanych płatów siedliska w ostoi wynosi 12,22 ha. Pomimo, że powierzchnia siedliska w kraju nie została dotychczas oszacowana, to nie wydaje się by areał siedliska w ostoi miał istotne znaczenie dla jego zasobów krajowych (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (kategoria C) - jest to ocena szacunkowa ze względu na brak szczegółowych danych. Może ona ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stan zachowania siedliska określono jako średni (III stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Ocena ta może jednak ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Łąki trzęślicowe występują w obszarze na izolowanych stanowiskach, zajmując niewielkie powierzchnie od 1,4 do 2,8 ha. Z informacji uzyskanych z ARiMR wynika, że nie są one aktualnie użytkowane w ramach wariantu 5.4 „Łąki trzęślicowe i selernicowe” w programie PROW. Negatywnie na stan siedliska może wpływać nieprawidłowo prowadzona gospodarka rolna (zaniechanie/brak koszenia, niewłaściwa wysokość i termin koszenia, pozostawianie biomasy po pokosie) lub jej brak (sukcesja w kierunku zbiorowisk krzewiasto-zaroślowych), a także melioracje nastawione tylko na odwadnianie gruntów. Ocena ogólna C jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest nieistotne, natomiast dla utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest to cenne siedlisko.

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) W obszarze siedlisko reprezentowane jest przez jeden podtyp 6430-3 niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe. Są to drobnopowierzchniowe płaty (ok. 0,1-0,29 ha), występujące w ostoi na izolowanych stanowiskach nad ciekami i jeziorami (powierzchnia względna C). W obszarze siedlisko zostało stwierdzone na trzech stanowiskach, możliwe jest jednak odszukanie siedliska na innych stanowiskach, szczególnie wzdłuż cieków. Reprezentatywność siedliska oceniono jako dobrą (kategoria B) - jest to ocena szacunkowa ze względu na brak szczegółowych danych. Może ona ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stan zachowania siedliska określono jako dobry (II stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Ocena ta może jednak ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Płaty siedliska reprezentowane są przez ziołorośla z chmielem zwyczajnym i kielisznikiem zaroślowym, ze skąpym udziałem pokrzywy, sadzka konopiastego, ostrożeńca polnego (zespół *Calystegio-Eupatorietum*), rosnące na obrzeżach szuwarów z olchą. Negatywnie na stan siedliska mogą wpływać prace utrzymaniowe przy ciekach. Ocena ogólna C jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest nieistotne, natomiast dla utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest to ważne siedlisko.

6510 Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu. Aktualnie zostało zidentyfikowanych 18 płatów siedliska (w tym jeden na granicy ostoi – w gm. Połczyn Zdrój i dwa w rez. Przełom rzeki Dębnicy). Powierzchnia zajęta przez te płaty wynosi 30,04 ha (powierzchnia względna C) (ok. 0,1 % pokrycia ostoi) i znacząco odbiega od powierzchni podanej w SDF z XI.2013 r. (7% pokrycia w ostoi, czyli ok. 2236 ha). Ta rozbieżność wymaga wyjaśnienia poprzez wykonanie inwentaryzacji terenowej (być może wcześniej za siedlisko 6510 uznawano płaty słabo wykształcone, głównie z agregacją rajgrasa wyniosłego, a nie bogate gatunkowo zgodnie z Interpretation Manual of European Union Habitats). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A) - jest to ocena szacunkowa ze względu na brak szczegółowych danych. Może ona ulec zmianie po wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Ocena ta może jednak ulec zmianie po

wykonaniu planowanej inwentaryzacji. Stwierdzone dotychczas płaty łąk świeżych są średnio wykształcone i bezwzględnie wymagają ekstensywnego użytkowania, co pozwoli zahamować zarastanie krzewami i obniżanie się różnorodności biologicznej. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest nieistotne, natomiast dla utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest to cenne siedlisko. 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)W obszarze siedlisko występuje na sześciu stanowiskach (trzy w gm. Borne Sulinowo – UE 6, UE 7, UE 9; dwa w gm. Złocieniec – rezerwat „Torfowisko nad jez. Morzysław Mały”, UE 30; jeden w gm. Czaplinek – projektowany rezerwat „Śródleśny mszar przejściowy”). Zajmuje ono ok. 10 ha powierzchni ostoi, co stanowi ok. 0,67% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na jego właściwe, niezaburzone warunki hydrologiczne, będące podstawą funkcjonowania torfowisk. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Charakteryzuje je typowa roślinność mszarna z klasy Oxycocco-Sphagnetea rosnąca w układzie kępkowo-dolinkowym. Podstawowym budulcem mszaru są torfowce występujące najczęściej w towarzystwie: welnianki pochwowatej *Eriophorum vaginatum*, modrzewnicy zwyczajnej *Andromeda polifolia*, żurawiny błotnej *Oxycoccus palustris*, bagna zwyczajnego *Ledum palustre*, rosiczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia*, przygielki białej *Rhynchospora alba*. Rzadkością jest bażyna czarna *Empetrum nigrum* stwierdzona na mszarze z bagnem zwyczajnym w UE „Bagnica torfowa”. Siedlisko 7110 występuje w ostoi w sąsiedztwie innych siedlisk o charakterze mokradłowym jak bór bagienny (91D0) czy jezioro dystroficzne (3160). Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne, siedlisko pełni ważną funkcję biocenotyczną i jest ostoją wielu rzadkich i zagrożonych gatunków. 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji Projektowany przedmiot ochrony w obszarze. Siedlisko występuje w ostoi na dziewięciu stanowiskach (sześć w gm. Borne Sulinowo – w tym UE3, OC15, OC17; trzy w gm. Czaplinek – w tym dwa w rez. „Brzozowe Bagno k. Czaplinka” oraz jedno w projektowanym rezerwacie „Mszar k. jez. Krosino”). Zajmuje ono 18,04 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,36 % powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na niezbyt głębokie przekształcenia torfowisk, dające dobre perspektywy dla ich regeneracji. Stan zachowania siedliska określono jako dobry (II stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Zaniżona ocena wynika z pogorszonej struktury i funkcji torfowisk objawiającej się przesuszeniem ich wierzchnich warstw i murszeniem torfu oraz wkraczaniem gatunków nieswoistych dla torfowisk wysokich (np. trzęślica modra *Molinia caerulea*, jeżyny *Rubus* sp.). W kilku przypadkach jest to konsekwencja prowadzonej wcześniej eksploatacji torfu, lecz nigdy nie na przemysłową skalę (potorfia i/lub rowy obecne w: rez. „Brzozowe Bagno k. Czaplinka”, UE3, OC15, OC17 w gm. Borne Sulinowo). Ocena ogólna B jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne, siedlisko pełni ważną funkcję biocenotyczną i pomimo przekształceń jest ostoją rzadkich i zagrożonych gatunków. 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z klasy Scheuchzerio-Caricetea nigrae)W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu, zwykle w obrębie lasów, tylko w jednym przypadku graniczy z gruntami ornymi (na N od Cieszyna). W sumie torfowiska przejściowe stwierdzono na 68 stanowiskach zajmujących 148,89 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,74 % powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Możliwe jest jednak odszukanie siedliska na innych stanowiskach, co wymaga badań uzupełniających. W związku z powyższym aktualna ocena powierzchni względnej (B), podana w SDF z XI.2013 r., nie powinna być zmieniona do czasu wykonania inwentaryzacji. Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na właściwe, niezaburzone warunki hydrologiczne większości torfowisk oraz umiarkowany postęp procesów sukcesji. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Stanowiska torfowisk przejściowych obejmują zarówno otoczenie jezior, borów bagiennych, jak i innych lasów (rozumianych wg typologii leśnej). Cztery obiekty (Budów, Mały Czarnówek, Torfowisko k. Uniemina, Torfowisko Sikory) wytypowane zostały do monitoringu w ramach PMS w 2010-2011 r. Perspektywy ochrony większości płatów siedliska wydają się być dobre z uwagi na położenie na terenach Lasów Państwowych, pod warunkiem prowadzenia ograniczonej gospodarki leśnej w sąsiedztwie torfowisk. Szczególnie ważne dla zapewnienia ochrony siedliska 7140 jest również utworzenie projektowanego rezerwatu „Jezioro Tyczo”. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne, siedlisko pełni ważną funkcję biocenotyczną i jest ostoją wielu rzadkich i zagrożonych gatunków. 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku RhynchosporionW obszarze siedlisko występuje prawdopodobnie w kompleksie roślinności torfowiskowej należącej do innych typów siedlisk, np. 7110, 7120, 7140. Dokładna lokalizacja stanowisk siedliska nie jest znana i wymaga badań uzupełniających. W opracowaniach przyrodniczych gmin oraz w materiałach do planu ochrony Drawskiego Parku

Krajobrazowego podawane są ogólne informacje o występowaniu w ostoi zbiorowisk charakterystycznych dla obniżeń natorfowych. Planowana inwentaryzacja powinna również rozstrzygnąć problem klasyfikacji przygielkowisk jako odrębnego typu siedliska lub też przynależności jako jednego z elementów innych typów siedlisk torfowiskowych. 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*) W obszarze siedlisko zajmuje prawdopodobnie niewielkie płyty. Dokładna lokalizacja stanowisk siedliska nie jest znana i wymaga badań uzupełniających. W dostępnych opracowaniach znajdują się tylko szcążkowe informacje o występowaniu siedliska w ostoi. Jest to jedno stanowisko z gm. Borne Sulinowo, w strefie szuwarowej jeziora Kamieńskie Długie (UE 6). Zasoby siedliska w obszarze szacowane na ok. 32 ha (0,1 % pokrycia wg SDF z XI.2013 r.) wskazują jednak na większą liczbę stanowisk torfowisk nakredowych. Mając na uwadze wrażliwość siedlisk torfowiskowych na zmiany, w planowanej inwentaryzacji należy stosować indywidualne podejście w ustalaniu wytycznych ochrony dla poszczególnych obiektów. 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati* W obszarze siedlisko występuje prawdopodobnie w dużym rozproszeniu, w postaci drobnopowierzchniowych płatów. Z tego względu oraz z uwagi na szczególne uwarunkowania hydrogeologiczne i geomorfologiczne powstania i rozwoju źródeł wapiennych, siedlisko wykazuje się dużą podatnością na zmiany zarówno naturalne, jak i antropogeniczne. Dokładna lokalizacja stanowisk siedliska nie jest znana i wymaga badań uzupełniających. W dostępnych opracowaniach znajdują się informacje ogólne jedynie o występowaniu siedliska (gm. Złocieniec – zachodni brzeg jez. Drawsko k. Mącidołu; gm. Barwice – ok. jez. Dębno, przy rez. Przełom rz. Dębnicy). Mając na uwadze wrażliwość siedlisk torfowiskowych na zmiany, w planowanej inwentaryzacji należy stosować indywidualne podejście w ustalaniu wytycznych ochrony dla poszczególnych obiektów. 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) W obszarze siedlisko koncentruje się w jego północnej części. Pozostałe, nieliczne fragmenty znajdują się nad jeziorami: Drawsko, Siecino, Krosino, Kleszczno, Komorze, Brody, Dołgie Wielkie. Część płatów objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej oraz ochroną w rezerwach przyrody: Przełom rzeki Dębnicy, Dolina Pięciu Jezior. Kwaśne buczyny zajmują 755,22 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,6 % powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na właściwie wykształconą strukturę i funkcje większości jego płatów. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Większość stanowisk charakteryzuje się właściwą strukturą wiekową i pionową drzewostanu, dopuszczalnym udziałem gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie (głównie *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Larix decidua*), spontanicznym odnowieniem drzewostanu. Część stanowisk objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej ustanowionej przez Dyrektora RDLP Szczecinek, stanowiących najlepiej zachowane płyty siedlisk i wyłączone z gospodarki leśnej. Część kwaśnych buczyn wymaga przebudowy drzewostanu pod kątem jego składu gatunkowego (duży udział świerka *Picea abies*, modrzewia *Larix decidua*), poprawy jego struktury wiekowej (szczególnie wzrost udziału starodrzewu), poprawy zasobów martwego drewna. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest bardzo istotne, jest to jeden z większych kompleksów lasów liściastych w krajobrazie polodowcowym Pomorza Zachodniego. 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu, z nieco większym udziałem w jego części północnej. Część żyznych buczyn objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej oraz ochroną w rezerwach przyrody: Przełom rzeki Dębnicy, Dolina Pięciu Jezior. Siedlisko zajmuje 936,69 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,7% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na właściwie wykształconą strukturę i funkcje większości jego płatów. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Większość stanowisk charakteryzuje się właściwą strukturą wiekową i pionową drzewostanu, dopuszczalnym udziałem gatunków obcych ekologicznie lub geograficznie (głównie *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, *Larix decidua*), spontanicznym odnowieniem drzewostanu, zasobnością w charakterystyczne gatunki runa. Część stanowisk objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej ustanowionej przez Dyrektora RDLP Szczecinek, stanowiących najlepiej zachowane płyty siedlisk i wyłączone z gospodarki leśnej. Część żyznych buczyn wymaga przebudowy drzewostanu pod kątem jego składu gatunkowego (duży udział świerka *Picea abies*, modrzewia *Larix decidua*), poprawy jego struktury wiekowej (szczególnie wzrost udziału starodrzewu), poprawy zasobów martwego drewna. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest bardzo istotne, jest to jeden z większych kompleksów lasów liściastych w krajobrazie polodowcowym Pomorza Zachodniego. 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu wśród buczyn, łęgów i olsów, z nieco większym udziałem w jego części południowej. Część grądów objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej oraz ochroną w rezerwach przyrody: Przełom rzeki Dębnicy, Dolina Pięciu Jezior. Siedlisko zajmuje 230,15 ha

powierzchni ostoi, co stanowi 0,33% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako dobrą (kategoria B), ze względu na zaburzenia siedliska powodowane przez gospodarkę leśną. Stan zachowania siedliska określono jako dobry (II stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Stopień przekształcenia łąk w obszarze jest zróżnicowany. Objawia się on głównie: fagetyzacją drzewostanu, uproszczeniem jego struktury wiekowej i pionowej, zmniejszonym udziałem graba *Carpinus betulus*, zwiększonym udziałem gatunków obcych (głównie *Pinus sylvestris*, *Picea abies*, dąb czerwony *Quercus rubra*), małymi zasobami martwego drewna. Część stanowisk objęta jest ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej ustanowionej przez Dyrektora RDLP Szczecinek, stanowiących najlepiej zachowane płaty siedlisk i wyłączone z gospodarki leśnej. Ocena ogólna B jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju oraz utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest istotne.91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*)W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu. Większa część włączona jest do sieci ostoi różnorodności biologicznej, a trzy stanowiska siedliska objęte są ochroną w rezerwatach: Torfowisko nad jez. Morzysław Mały, Zielone Bagna, Brzozowe Bagno k. Czaplinka. Siedlisko zajmuje 269,15 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,34% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na jego właściwe, niezaburzone warunki hydrologiczne, będące podstawą funkcjonowania torfowisk. Stan zachowania siedliska określono jako doskonały (I stopień zachowania struktury). Część badanych stanowisk nie wykazuje objawów przesuszenia, część wymaga badań uzupełniających (zaplanowano jako działanie ochronne). Perspektywy ochrony siedliska są dobre ze względu na objęcie ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej ustanowionej przez Dyrektora RDLP Szczecinek. Bory i lasy bagienne reprezentowane są w obszarze zarówno przez zbiorowisko *Vaccinio uliginosi*-*Betuletum pubescentis*, jak i *Vaccinio uliginosi*-*Pinetum*. Ocena ogólna A jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest istotne, siedlisko pełni ważną funkcję biocenotyczną i jest ostoją wielu rzadkich i zagrożonych gatunków.91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*)W obszarze siedlisko występuje w rozproszeniu, głównie na brzegach jezior. Płaty siedliska są drobnopowierzchniowe, a większa z nich część włączona jest do sieci ostoi różnorodności biologicznej. Siedlisko zajmuje 117,26 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,08% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako doskonałą (kategoria A), ze względu na właściwie wykształconą strukturę i funkcje większości jego płatów. Stan zachowania łąk określono jako dobry (II stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Choć przeważają łągi dobrze i średnio zachowane, to często są one zniekształcone wydeptywaniem, zalegającymi śmieciami, niedostateczną ilością martwego drewna. Najczęściej łągi przyjmują postać typową dla *Fraxino*-*Alnetum*, choć w obrębie źródeł i mniejszych strumieni tworzy podzespoły źródliskowe tego zbiorowiska z dominującymi w runie śledziennicą skrętolistną *Chrysosplenium alternifolium* i rzeżuchą gorzką *Cardamine amara* (rez. Przełom rzeki Dębicy). Czasami przechodzą w zbiorowiska olsowe, tworząc z nimi ciekawą mozaikę. Ocena ogólna B jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju oraz utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest istotne.91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario*-*Ulm*)Projektowany przedmiot ochrony w obszarze. Siedlisko występuje w ostoi na pięciu stanowiskach: E brzeg jeziora Żerdno, S brzeg jeziora Komorze, na W od jeziora Drawsko w ok. Szwedzkiej Góry, W brzeg jeziora Drawsko w ok. Płw. Szerzawa i Płw. Gardno. Zajmuje ono 17,31 ha powierzchni ostoi, co stanowi 0,06% powierzchni tego siedliska w Polsce (powierzchnia względna C). Reprezentatywność siedliska oceniono jako znaczącą (kategoria C), ze względu na jego przekształcenia związane z zaburzeniami warunków hydrologicznych. Stan zachowania łąk określono jako średni (III stopień zachowania struktury, II stopień zachowania funkcji). Ten typ łąki zachowany jest w stopniu niezadowolającym lub złym. Wpływ na to ma kilku czynników: niepełny skład gatunków z grupy „wiąz, dąb, jesion” (najczęściej obserwowano jesion we wszystkich warstwach, rzadziej dąb – warstwa „a” i wiąz – warstwa „b” i „c”), zubożona kombinacja florystyczna runa (ten parametr wymaga też zbadania w aspekcie wiosennym), deficyt martwego drewna, zaśmiecenie i wydeptywanie przez wędkarzy. Po usunięciu zalegających odpadów te niewielkie fragmenty łąk z racji niewielkich powierzchni i sąsiedztwa zbiorników wodnych, mogą zostać wyłączone z gospodarki leśnej i objęte ochroną w postaci ostoi różnorodności biologicznej. Ocena ogólna C jest konsekwencją powyższych ocen częściowych. Znaczenie obszaru dla zachowania siedliska w kraju jest nieistotne, natomiast dla utrzymania różnorodności biologicznej regionu jest to ważne siedlisko. Gatunki roślin i zwierząt występujące w obszarze: 1381 Widłoząb zielony *Dicranum viride* Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – w obszarze gatunek znany jest z rezerwatu „Przełom rzeki Dębicy”, gdzie występuje w oddziale 347a (Nadl. Połczyn). Dotychczas nikt nie prowadził rozpoznania

gatunku w pozostałej części obszaru, co aktualnie zostało zaplanowane jako działanie ochronne. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – gatunek rośnie w łągu przysturymkowym Stellario-Alnetum w sąsiedztwie kwaśnej buczyny na zboczu. Posiada tam dogodne warunki rozwojowe. W ostatnim okresie stanowisko widłozęba zielonego było badane dwukrotnie – raz w 2009 r. na potrzeby ogólnopolskiego monitoringu oraz drugi raz w 2010 r. podczas prac nad planem ochrony rezerwatu. Potencjalnym zagrożeniem są prace leśne wykonywane bez uwzględniania potrzeb ochrony gatunku (np. podczas wykonywania prac ochronnych w rezerwacie). Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus* Projektowany przedmiot ochrony w obszarze. Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. Skójka gruboskorupowa notowana była dotychczas na czterech stanowiskach: w jeziorze Brody i w jeziorze Strzeszyno, w głównym nurcie rzeki Drawy – przy wypływie z jeziora Wilczkowo oraz w ok. Budowa (Waloryzacja gm. Złocieniec 2003, Waloryzacja gm. Borne Sulinowo 2002, Waloryzacja woj. zachodniopomorskiego 2010). Rozpoznanie aktualnego rozmieszczenia gatunku w obszarze zaplanowano jako działanie ochronne. Stan zachowania: C (stopień zachowania cech siedliska III, możliwość odtworzenia II – ocena szacunkowa, brak szczegółowych danych) – gatunek posiada dogodną ilość siedlisk do swojego rozwoju, szczegółowa ocena wymaga jednak badań uzupełniających. Gatunek występuje również w sąsiednich ostojach – Dolina Pilawy PLH320035, Jezioro Lubie i Dolina Drawy PLH320023 (projektowany przedmiot ochrony). Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1145 Piskorz Misgurnus fossilis Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. Gatunek od pewnego czasu niepotwierdzony w obszarze, w dostępnych opracowaniach brak jest informacji o stanowiskach piskorza z obszaru ostoi. Poza ostoją gatunek notowany był w jeziorze Czaplino, a także sugerowano jego występowanie w jeziorze Młyńskim k. Czaplinka. Wskazane jest wykonanie badań uzupełniających, które powinny ustalić czy i gdzie gatunek występuje w ostoi. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – gatunek posiada dogodną ilość siedlisk do swojego rozwoju, szczegółowa ocena wymaga jednak badań uzupełniających. Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1149 Koza *Cobitis taenia* Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. Koza *Cobitis taenia* notowana była w obszarze na dwóch stanowiskach – na starej Drawie pomiędzy Jeziorem Wilczkowo a głównym nurtem Drawy. Choć to rzadki gatunek nie jest wykluczone, że w ostoi oraz poza jej granicami (podawana z operatów rybackich w dolinie Drawy) występuje jeszcze na kilku stanowiskach. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – gatunek posiada dogodną ilość siedlisk do swojego rozwoju, szczegółowa ocena wymaga jednak badań uzupełniających. Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. W ostoi gatunek występuje na 15 stanowiskach (po jednym w gm. Złocieniec i gm. Barwice, 12 w gm. Borne Sulinowo). Koncentracja stanowisk w gm. Borne Sulinowo może mieć związek ze słabą urbanizacją tego terenu i dużą lesistością. Najliczniej traszka grzebieniasta była obserwowana tam w trzech miejscach: na N od jezior Komorze, Brody i Strzeszyn (dużo stanowisk z pojedynczymi osobnikami). Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – gatunek posiada dogodną ilość siedlisk w tym polodowcowym obszarze oraz w większości niezakłócone możliwości dyspersji. Podstawowym zagrożeniem dla traszki może być rozwój terenów zurbanizowanych, dlatego też w przypadku realizacji planów rozwojowych gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony gatunku. Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina* Ocena ogólna B, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. Stanowiska kumaka nizinnego rozproszone są na całym obszarze ostoi. Łącznie gatunek posiada 94 stanowiska, w tym w rezerwatach: Jezioro Czarnówek, Zielone Bagna, Jezioro Prosino. Poza ostoją (na podstawie danych z waloryzacji przyrodniczych gmin) również jest liczny. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – gatunek posiada dogodną ilość siedlisk w tym polodowcowym obszarze oraz w większości niezakłócone możliwości dyspersji. Podstawowym zagrożeniem dla kumaka może być rozwój terenów zurbanizowanych, dlatego też w przypadku realizacji planów rozwojowych gmin należy uwzględniać potrzeby ochrony gatunku. Izolacja: C – populacja nieizolowana. 1308 Mopek Barbastella *barbastellus* Ocena ogólna D: Aktualnie nie jest przedmiotem ochrony w obszarze. Od lat wskazywana jest potrzeba szczegółowego rozpoznania chiropterofauny występującej na obszarze ostoi. W dostępnych opracowaniach znajdują się bardzo ogólne informacje o potencjalnych siedliskach nietoperzy i działaniach, które mogą sprzyjać ich rozwojowi. Wskazane jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, która powinna określić: zróżnicowanie gatunkowe, liczebność i rozmieszczenie chiropterofauny, dostępność żerowisk, schronisk letnich i miejsc zimowania, zagrożenia oraz działania ochronne niezbędne do utrzymania właściwego stanu populacji. 1324 Nocek duży *Myotis myotis* Ocena ogólna C, w tym: Populacja: C – Stan

zachowania gatunku w obszarze jest nieznany. Od lat wskazywana jest potrzeba szczegółowego rozpoznania chiropterofauny występującej na obszarze ostoi. W dostępnych opracowaniach znajdują się bardzo ogólne informacje o potencjalnych siedliskach nietoperzy i działaniach, które mogą sprzyjać ich rozwojowi. Wskazane jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, która powinna określić: zróżnicowanie gatunkowe, liczebność i rozmieszczenie chiropterofauny, dostępność żerowisk, schronisk letnich i miejsc zimowania, zagrożenia oraz działania ochronne niezbędne do utrzymania właściwego stanu populacji. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – zostanie zweryfikowany po wykonaniu badań uzupełniających. Izolacja: C – populacja nieizolowana.

1337 Bóbr *Castor fiber* Ocena ogólna B, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. W obszarze notowanych jest kilkanaście stanowisk gatunku na terenie Nadleśnictwa Czaplinek (wg danych szacunkowych w całym Nadleśnictwie – również poza ostoją – jest ok. 490 osobników). Nie jest wykluczone, że gatunek obecny jest na pozostałym obszarze ostoi (z informacji ustnych RDOŚ – WST Złocieniec wynika, że bóbr może występować: w rezerwacie przyrody „Dolina Pięciu Jezior” oraz „Jezioro Prosino”, nad Drawą powyżej rezerwatu przyrody „Jezioro Prosino”, na półwyspie Uraz jeziora Drawsko, na Drawie pomiędzy jeziorem Drawsko i jeziorem Rzepowskim, na terenach rolnych w rejonie wsi Sikory, na terenach rolnych w rejonie wsi Czarne Wielkie). Na dwóch stanowiskach, na obrzeżach śródleśnych jezior na N od Strzeszyna, obserwowano ślady bytowania bobra w postaci zgryzów (dąb, sosna, brzoza), ścieżek i żerem. W 2012 r. RDOŚ Szczecin wydał pozwolenie (ważne do końca 2013 r.) Nadleśnictwu Czaplinek na umyślne zabicie poprzez odstrzał 35 osobników bobra, w związku ze szkodami jakie czyni w gospodarce leśnej. Stan zachowania: A (I stopień zachowania cech siedliska gatunku) – bóbr przeżywa w ostoi swój renesans. Ma tam idealne warunki do rozrodu i życia (dostępność właściwych siedlisk wodnych, odpowiednia baza pokarmowa, brak konkurencji). Izolacja: C – populacja nieizolowana.

1355 Wydra *Lutra lutra* Ocena ogólna B, w tym: Populacja: C – dokładna wielkość i zagęszczenie populacji w ostoi w stosunku do populacji krajowej nie jest znana. W obszarze notowanych jest 10 stanowisk wydry (jeziora: Żerdno, Rzepowskie, Krosino, Strzeszyna, Rakowo, Komorze, Krzywe w rez. „Dolina Pięciu Jezior”; rzeka Drawa k. jez. Krosino, zbiornik wodny na NW od Chlebowia). Rozpoznanie aktualnego stanu gatunku w ostoi zaplanowano jako działanie ochronne. Stan zachowania: B (II stopień zachowania cech siedliska gatunku) – wydra nie wydaje się być zagrożonym gatunkiem w obszarze. Jest to zgodne z ogólnopolskim trendem poprawy stanu jej populacji. W obszarze posiada dogodną ilość siedlisk i zasoby pokarmowe umożliwiające utrzymywanie odpowiednich arealów osobniczych. Izolacja: C – populacja nieizolowana.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	G01		i
M	B02.02		i
M	G02		i
H	E03.01		i
M	A08		o
M	B02.04		i
M	F02.03		i
M	E01.03		i
H	E01		i
H	J02		i
M	H01		i
M	H01.08		i
M	H02.06		i
M	H02.07		i

M	U		b
L	D01		i
L	F01.01		i
L	I01		i
L	I02		i
L	K02.01		i
L	K02.02		i

Oddziaływania pozytywne

Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	K02.03		b
H	A01		i
M	A03		i
H	A03.03		i
H	B		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]
Publiczna	Krajowa/federalna
	Kraj
	związkowy/województwo
	Lokalna/gminna
	Inna publiczna
Własność łączna lub współwłasność	
Prywatna	
Nieznana	
Suma	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Anonymus 2009. Wyniki monitoringu 3110 Jeziora lobeliowe. Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. GIOŚ. Ss.16. 2. Gąbka M. 2013. Materiały do jezior ramieniowych powiatu szczecineckiego. (materiały npbl).3. 3.Gutowska E., Pędziwiatr R. 1994. Projekt rezerwatu leśno-torfowiskowego „Brzozowe Bagno” gm. Czaplinek. Złocieniec. Msc.4. Hesse T. 1997. Operat faunistyczny – ryby. Plan ochrony Drawskiego Parku Krajobrazowego. Koszalin. Ss. 22. Msc.5. Jasnowska J., Kowalski W., Markowski S. 1997. Roślinność rzeczywista i potencjalna Drawskiego Parku Krajobrazowego. Szczecin. Ss.14.6. Koczur A. 2012. Wyniki monitoringu 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzeria-Caricetea nigrae). Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. GIOŚ. Ss. 27. 7. Kowalski W., Jasnowska J., Zyska W., Zyska P. 2003/2004. Plan ochrony rezerwatu krajobrazowego Dolina Pięciu Jezior – opracowanie autorskie naukowo – badawcze. BKP Szczecin. Msc.8. Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P., Gawroński A. 2005. Dokumentacja i projekt planu ochrony rezerwatu „Zielone Bagno”. Plan ochrony na lata 2006-2025. Ss. 155. Msc.9. Materiały podstawowe do projektu planu

ochrony rezerwatu „Przełom rzeki Dębnicy” na lata 2011-2013. RDOŚ Szczecin. BULiGL oddział w Gorzowie Wlkp. Ss. 70. Msc.10. Materiały podstawowe do planu ochrony rezerwatu „Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały” wraz z projektem poszerzenia rezerwatu. Biuro UEiUL Operat, Toruń, 2005. Msc.11. Piotrowicz R. 2004. Materiały podstawowe do planu ochrony rezerwatu „Jezioro Czarnówek”. BKP Szczecin. Msc.12. Spieczyński D. i in. 2010. Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego. Tom. I. Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie.13. Stebel A. 2011. Wyniki monitoringu 1381 *Dicranum viride* - widłoząb zielony. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000. GIOŚ. Ss. 9. 14. Szmeja J. 1996. Rejestr polskich jezior lobeliowych. *Fragm. Flor. Geobot. Ser. Polonica* 3: 347-367.15. Schwichtenberg A. (red.) 1999. Plan ochrony Drawskiego Parku Krajobrazowego. Politechnika Koszalińska, Koszalin. Ss. 192.16. Wilhelm M. 2013. Dokumentacja projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH320039. Szczecin17. Wysocki D., Bosiacka B., Kaliciuk D., Śmietana P. 2005. Podstawowe materiały do planu ochrony rezerwatu „Jezioro Prosino”. Ss. 51. Msc.18. Zarządzenie nr 21/2013 RDOŚ w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Przełom rzeki Dębnicy”. Ss. 27.19. Zarządzenie nr 41/2010 RDOŚ w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Dolina Pięciu Jezior”. Ss. 15.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	74.13	PL02	1.83	PL04	69.09

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Dolina Pięciu Jezior	*	0.71
PL02	Brunatna Gleba	+	0.0
PL02	Jezioro Czarnówek	+	0.04
PL03	Drawski Park Krajobrazowy	*	74.13
PL02	Jezioro Prosino	+	0.27
PL02	Zielone Bagna	*	0.17
PL04	Obszar Chronionego Krajobrazu "Pojezierze Drawskie"	*	69.09
PL02	Brzozowe Bagno koło Czaplinka	+	0.18
PL02	Przełom rzeki Dębnicy	+	0.43
PL02	Torfowisko nad Jeziorem Morzysław Mały	+	0.03

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie
--------------	---

Adres:	Polska Juliusza Słowackiego 2 71-434 Szczecin
Adres e-mail:	sekretariat@szczecin.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH320039 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2014 r. poz. 1920) Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/WDU_Z/2014/1920/akt.pdf Nazwa: Zarządzenie nr 21/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Przełom rzeki Dębnicy” (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2013 r. poz. 2294, z 2017 r. poz. 2200) Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/legalact/2013/2294/ http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/WDU_Z/2017/2200/akt.pdf Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH320039 (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2017 r. poz. 4306) Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/WDU_Z/2017/4306/akt.pdf Nazwa: Zarządzenie nr 21/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Przełom rzeki Dębnicy” (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2013 r. poz. 2294) Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/legalact/2013/2294/ Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 8 maja 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Przełom rzeki Dębnicy” (Dz. Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2017 r. poz. 2200) Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/WDU_Z/2017/2200/akt.pdf Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Czaplineckie PLH320039 Link: http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/legalact/2017/4306/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE: PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH320039

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--